

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

14 mai 2009*

În cauza C-34/08,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Tribunale ordinario di Padova (Italia), prin decizia din 23 ianuarie 2008, primită de Curte la 28 ianuarie 2008, în procedura

Azienda Agricola Disarò Antonio și alții

împotriva

Cooperativa Milka 2000 Soc. coop. arl,

cu participarea:

Azienda Agricola De Agostini Lorenzo,

* Limba de procedură: italiana.

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul P. Jann, președinte de cameră, domnii M. Ileșić (raportor), A. Borg Barthet, E. Levits și J.-J. Kasel, judecători,

avocat general: doamna V. Trstenjak,
grefier: doamna L. Hewlett, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 15 ianuarie 2009,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Azienda Agricola Disarò Antonio și alții, de P. Chiarelli și A. Cimino, avocați;

- pentru Comisia Comunităților Europene, de doamna H. Tserepa-Lacombe și de domnul D. Nardi, în calitate de agenți;

- pentru Consiliul Uniunii Europene, de domnii M. Moore, A. Vitro și G. Castellan, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 3 martie 2009,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește validitatea Regulamentului (CE) nr. 1788/2003 al Consiliului din 29 septembrie 2003 de stabilire a unei prelevări în sectorul laptelui și al produselor lactate (JO L 270, p. 123, Ediție specială, 03/vol. 50, p. 22) în raport cu obiectivele politicii agricole comune enumerate la articolul 33 alineatul (1) CE, precum și în raport cu principiile nediscriminării și proporționalității.

- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între societățile Azienda Agricola Disarò Antonio și alții (denumite în continuare „reclamantele din acțiunea principală”), pe de o parte, și Cooperativa Milka 2000 Soc. coop. arl (denumită în continuare „Cooperativa Milka”), pe de altă parte, referitor la contestarea unei datorii privind prelevarea datorată de societățile menționate pentru campaniile de comercializare a produselor lactate 1995/1996-2003/2004 și următoarele.

Cadrul juridic

- 3 Ca urmare a faptului că, în sectorul laptelui, persista un dezechilibru între cerere și ofertă, Regulamentul (CEE) nr. 856/84 al Consiliului din 31 martie 1984 de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 804/68 privind organizarea comună a pieței în sectorul laptelui și al produselor lactate (JO L 90, p. 10) a instituit un sistem de prelevare în sectorul menționat, prelevare care trebuie plătită pentru cantitățile de lapte care depășesc o cantitate de referință ce urmează să fie stabilită.

- 4 Acest sistem a început să se aplice la 2 aprilie 1984 și a fost prelungit de mai multe ori, ultima dată până la 31 martie 2015, prin Regulamentul nr. 1788/2003.
- 5 Potrivit considerentului (3) al regulamentului menționat, obiectivul esențial al sistemului de prelevare este, în esență, reducerea dezechilibrului dintre cererea și oferta de lapte și de produse lactate, precum și a excedentelor structurale care rezultă din acesta.
- 6 În considerentul (5) al Regulamentului nr. 1788/2003 se afirmă, printre altele, că producătorii sunt datori să plătească statului membru contribuția lor la prelevarea în cauză prin simplul fapt al depășirii cantității lor disponibile.
- 7 Potrivit considerentului (22) al acestui regulament, prelevarea menționată este destinată în primul rând armonizării și stabilizării pieței produselor lactate, astfel încât este necesar să se aloce produsul taxei în cauză finanțării cheltuielilor din sectorul laptelui.
- 8 Potrivit articolului 1 alineatul (1) din regulamentul menționat, în anexa I la acesta se stabilesc cantități naționale de referință anuale pentru fiecare stat membru. Potrivit alineatului (3) al acestui articol, cantitățile menționate pot fi revizuite în funcție de situația generală a pieței și de condițiile specifice existente în unele state membre.
- 9 În aplicarea dispozițiilor coroborate ale articolului 1 alineatul (2) și ale articolului 6 din Regulamentul nr. 1788/2003, producătorilor de lapte li se atribuie cantități individuale de referință al căror total nu depășește cantitatea națională de referință. Potrivit articolului 3 alineatul (1) din regulamentul menționat, în cazul depășirii cantității naționale de referință, statul membru în cauză trebuie să plătească Comunității Europene o prelevare al cărei quantum depinde de amploarea depășirii.

- 10 Potrivit articolului 4 alineatul (1) din acest regulament, prelevarea menționată este repartizată în acest caz în întregime între producătorii care au contribuit la fiecare dintre depășirile cantităților naționale de referință și, potrivit alineatului (2) al acestei dispoziții, prelevarea respectivă este datorată de producători prin simplul fapt al depășirii cantităților lor de referință disponibile.
- 11 Articolul 6 alineatul (5) din regulamentul menționat prevede, în esență, că, dacă este cazul, cantitățile individuale de referință se modifică pentru fiecare dintre perioadele de 12 luni în cauză.
- 12 Articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1788/2003 prevede, în esență, că cumpărătorul este responsabil de colectarea de la producători a contribuțiilor datorate de aceștia în virtutea prelevării și achită organului competent al statului membru valoarea acestor contribuții deduse din prețul laptelui plătit producătorilor responsabili de depășire sau, în absența acestei plăți, percepute prin orice mijloc adecvat.
- 13 Potrivit articolului 22 din acest regulament, prelevarea se consideră că face parte din intervențiile destinate regularizării piețelor agricole, în timp ce produsul prelevării respective este alocat finanțării cheltuielilor din sectorul produselor lactate.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

- 14 Reclamantele din acțiunea principală, întreprinderi producătoare de lapte, sunt membre ale Cooperativa Milka, societate cooperativă însărcinată, în calitatea sa de „prim cumpărător”, să perceapă prelevarea conform articolului 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1788/2003.

- 15 În temeiul acestei prelevări, se solicită plata unor sume foarte mari întreprinderilor respective.
- 16 În fața instanțelor naționale, reclamantele din acțiunea principală au contestat aceste sume, punând în discuție validitatea Regulamentului nr. 1788/2003 și criteriul de repartizare pe care acesta îl instituie între statele membre privind cantitatea globală garantată pentru întreaga Comunitate și, în special, aplicarea acestui criteriu în raport cu Republica Italiană.
- 17 În această privință, reclamantele din acțiunea principală invocă în special încălcarea principiilor nediscriminării și proporționalității.
- 18 În ceea ce privește pretinsa încălcare a principiului nediscriminării, acestea susțin că, pentru a stabili în mod definitiv cantitatea globală garantată în raport cu Republica Italiană, Comunitatea nu a luat în considerare decât datele furnizate de Istituto nazionale di statistica (Institutul Național de Statistică), pentru producția de lapte dintr-un an de referință, și anume anul 1983, date care au servit drept bază pentru calculul cantității menționate pentru anii următori, ceea ce a avut ca efect calificarea eronată a producătorilor italieni drept „excedentari”.
- 19 Regulamentul nr. 1788/2003 ar trata statele membre deficitare și cele care sunt excedentare în același mod, ceea ce ar constitui o încălcare a principiului nediscriminării care nu poate fi justificată în raport cu dreptul comunitar. Un stat membru este deficitar atunci când este obligat, având în vedere amploarea cererii interne, să importe lapte din alte state membre.
- 20 În ceea ce privește pretinsa încălcare a principiului proporționalității, reclamantele din acțiunea principală susțin că neactualizarea volumului produs penalizează micii

producători, întrucât împiedică dezvoltarea acestora și adaptarea lor structurală și, în anumite cazuri, compromise chiar supraviețuirea lor din cauza remunerării insuficiente a factorilor de producție.

21 În aceste condiții, Tribunale ordinario di Padova a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Regulamentul [nr. 1788/2003, care stabilește] o prelevare suplimentară asupra producției de produse lactate care depășește cota națională atribuită, fără a lua în considerare actualizarea periodică a cantității atribuite fiecărei țări comunitare după verificarea în concret a producției acestora, este compatibil cu articolul 32 din tratat și cu obiectivele politicii agricole comune prevăzute în acesta, precum creșterea productivității agriculturii, promovarea progresului tehnic, prin asigurarea dezvoltării raționale a producției agricole, precum și prin utilizarea optimă a factorilor de producție și în special a forței de muncă, din moment ce acest mecanism se aplică și producătorilor italieni de produse lactate, pe care îi privează de un nivel de trai echitabil și a căror dezvoltare o compromise din cauza remunerării necorespunzătoare a factorilor de producție, și aceasta pentru că în realitate Italia este o țară deficitară [...], constrânsă să recurgă la importul de materii prime în vederea susținerii industriilor de prelucrare și de comercializare a produselor de calitate [...]?
- 2) Regulamentul (CE) nr. 1788/2003 menționat este compatibil cu articolul 33 CE care prevede organizarea comună a piețelor, dar în același timp exclude orice discriminare între producătorii sau consumatorii din Comunitate, în timp ce, în schimb, aplicarea uniformă a prelevării [...], fără a distinge între producătorii deficitari și cei excedentari, conduce la discriminarea producătorilor italieni, care aparțin unei țări deficitare?
- 3) Regulamentul (CE) nr. 1788/2003 menționat este compatibil cu articolul 34 CE, care prevede că urmărirea obiectivelor prevăzute la articolul 33 «trebuie să excludă

orice discriminare între producătorii sau consumatorii din Comunitate», în condițiile în care o astfel de discriminare este creată de regulament, care, în cadrul contribuției suplimentare, impune o contribuție uniformă atât producătorilor care aparțin unor țări excedentare, cât și celor care aparțin unor țări deficitare, precum Republica Italiană?

- 4) Regulamentul nr. 1788/2003 [...] este compatibil cu principiul proporționalității consacrat la articolul 5 CE, care limitează acțiunea Comunității la «ceea ce este necesar în vederea atingerii obiectivelor prezentului tratat», în condițiile în care aplicarea uniformă a prelevării [...] depășește chiar obiectivul unei organizări comune a pieței, deoarece perpetuează, în ceea ce privește media agricultorilor italieni, o productivitate redusă, venituri modeste și necesitatea recurgerii în permanență la ajutorul public?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 22 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă faptul că Regulamentul nr. 1788/2003 nu ia în considerare, în cadrul stabilirii cantității naționale de referință, caracterul deficitar al statului membru în cauză poate afecta conformitatea acestui regulament cu obiectivele prevăzute în special la articolul 33 alineatul (1) literele (a) și (b) CE.

Argumentele părților

- 23 Potrivit reclamantelor din acțiunea principală, cantitatea națională de referință garantată Republicii Italiene în 1983 se întemeie pe date statistice eronate, întrucât acestea nu au luat în considerare caracterul deficitar al acestui stat membru. Prin urmare, chiar în urma mai multor creșteri ale acestei cantități intervenite ulterior anului menționat, în conformitate cu mecanismul prevăzut de Regulamentul nr. 1788/2003, cantitatea națională de referință atribuită Republicii Italiene ar corespunde numai unei jumătăți din nevoile acestui stat. Așadar, întrucât producătorii de lapte italieni nu pot atinge obiectivele prevăzute la articolul 33 CE decât prin depășirea cantității naționale, Regulamentul nr. 1788/2003 ar încălca obiectivele prevăzute la articolul 33 CE.
- 24 Consiliul Uniunii Europene arată că reclamanțele din acțiunea principală solicită un sistem în cadrul căruia stabilirea cotelor să se întemeieze pe caracterul „excedentar” sau „deficitar” al statului membru în cauză. Acesta amintește, în această privință, că Regulamentul nr. 1788/2003, prin menținerea cotelor de lapte la nivel comunitar, nu împarte piața astfel cum doresc reclamanțele din acțiunea principală, întrucât articolul 34 CE prevede o organizare europeană a pieței. Prin urmare, ar fi greșit să se solicite instituirea unui sistem special pentru un stat membru deficitar precum Republica Italiană.
- 25 Consiliul subliniază că sistemul cotelor de lapte în vigoare nu este incompatibil cu obiectivele politicii agricole comune. În cadrul articolului 33 CE, se solicită legiuitorului comunitar asigurarea dezvoltării raționale a producției agricole și a unei utilizări optime a factorilor de producție, precum și stabilizarea piețelor. În scopul atingerii acestui din urmă obiectiv, Consiliul a adoptat prelevarea asupra cantităților de lapte comercializate. Or, Curtea a considerat că instituțiile pot, ținând seama de situația de fapt sau de circumstanțele economice, să dea în mod temporar prioritate unuia dintre aceste obiective.

- 26 Prin urmare, Consiliul consideră că prelevarea datorată în temeiul Regulamentului nr. 1788/2003 nu contravine articolelor 33 CE și 34 CE și că aceasta este aplicabilă indiferent de statul membru în care producătorul în cauză își are sediul.
- 27 Comisia Comunităților Europene susține că, pentru a stabili dacă un stat membru determinat este sau nu este deficitar, constatarea concretă a echilibrului între cererea și oferta de lapte în acest stat nu este semnificativă pentru atingerea obiectivelor politicii agricole comune. Potrivit Comisiei, Curtea a respins deja argumentația întemeiată pe deficit ca element determinant în evaluarea urmării obiectivelor politicii agricole comune și acest raționament este aplicabil prin analogie unei cauze precum cea din acțiunea principală.
- 28 În opinia Comisiei, instituirea prelevării asupra laptelui este conformă obiectivului de stabilizare a piețelor. În ceea ce privește alte obiective prevăzute la articolul 33 CE, și anume creșterea productivității agriculturii și dezvoltarea rațională a producției agricole, precum și utilizarea optimă a factorilor de producție, Comisia a adăugat că, în urma instituirii sistemului de cote și a prelevării, în Italia s-a observat:
- o diminuare a numărului de exploatații agricole producătoare, de la 182 000 în 1988/1989 la 49 000 în 2006/2007;
  - o creștere a randamentului pe vacă de lapte de la 3 900 la 6 000 de litri pe an și
  - o depășire constantă a prețului mediu al laptelui.

- 29 Prin urmare, Comisia concluzionează că examinarea primei întrebări nu evidențiază niciun element susceptibil să afecteze validitatea Regulamentului nr. 1788/2003, pentru motive de incompatibilitate cu obiectivele politicii agricole comune menționate la articolul 33 CE.

Răspunsul Curții

— Cu privire la caracterul deficitar al unui stat membru ca element pertinent în scopul stabilirii cantității naționale de referință

- 30 Reclamantele din acțiunea principală susțin, în esență, că sistemul de stabilire a „cantității naționale de referință”, în sensul Regulamentului nr. 1788/2003, ar fi trebuit să ia în considerare și caracterul deficitar al Republicii Italiene. Or, Republica Italiană ar fi titulara unei cantități de referință care ar corespunde aproximativ unei jumătăți din nevoile sale naționale, iar pentru restul ar fi obligată să importe laptele din alte state membre.
- 31 În această privință, trebuie amintit că, în scopul stabilirii cantității naționale de referință, caracterul deficitar al unui stat membru nu constituie unul dintre elementele pertinente (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 septembrie 1988, Spania/Consiliul, C-203/86, Rec., p. 4563, punctul 29).
- 32 Deși în această hotărâre era în discuție o reducere a cantității naționale de referință, trebuie totuși să se sublinieze că același raționament trebuie să se aplice și creșterilor cantității menționate. Astfel, „obiectivul esențial” al Regulamentului nr. 1788/2003, în sensul considerentului (3) al acestuia, este acela de a face față dezechilibrului dintre cererea și oferta de produse lactate în ceea ce privește atât reducerile, cât și creșterile cantității de referință.

- 33 Pe de altă parte, în scopul atingerii obiectivului menționat, se impune un efort de solidaritate la care trebuie să participe în mod egal toți producătorii din Comunitate (a se vedea Hotărârea din 9 iulie 1985, Bozzetti, 179/84, p. 2301, punctul 32, și Hotărârea Spania/Consiliul, citată anterior, punctul 29). Astfel, mecanismul pieței agricole comune presupune ca statele membre a căror cerere națională de lapte depășește oferta să poată importa îndeosebi din statele membre a căror cerere de lapte este inferioară ofertei. În plus, reclamantele din acțiunea principală au susținut în cadrul ședinței că nu este depășită cantitatea globală de referință a Comunității, astfel încât se poate deduce că acestea nu susțin că cererea globală de lapte în Comunitate depășește oferta de lapte.
- 34 Rezultă că luarea în considerare a caracterului deficitar al statului membru în cauză este lipsită de relevanță în ceea ce privește stabilirea „cantității naționale de referință” în sensul Regulamentului nr. 1788/2003 și că argumentația reclamantelor din acțiunea principală susținută în această privință trebuie înlăturată.
- 35 Reclamantele din acțiunea principală mai susțin că luarea în considerare a anului 1983 ca an de referință este greșită, întrucât această referință nu a fost stabilită potrivit criteriului caracterului deficitar al statului membru în cauză.
- 36 În primul rând, trebuie arătat că din cuprinsul punctului 34 din prezenta hotărâre reiese că respectivul criteriu este lipsit de orice relevanță în scopul stabilirii cantității naționale de referință. Acest raționament este deopotrivă valabil în ceea ce privește relevanța criteriului menționat la momentul instituirii sistemului cantităților de referință prin intermediul Regulamentului nr. 856/84.
- 37 În al doilea rând, din jurisprudență rezultă că, în cazul în care punerea în aplicare de către Consiliu a unei politici comune implică necesitatea evaluării unei situații economice complexe, puterea discreționară de care se bucură acesta nu se aplică

exclusiv în ceea ce privește natura și sfera de aplicare a dispozițiilor care trebuie adoptate, ci și, într-o anumită măsură, în ceea ce privește constatarea datelor de bază, în special în sensul că acesta este liber să se întemeieze, dacă este cazul, pe constatări globale (a se vedea în special Hotărârea din 17 iulie 1997, SAM Schiffahrt și Stapf, C-248/95 și C-249/95, Rec., p. I-4475, punctul 25).

38 În al treilea și ultimul rând, trebuie arătat că din al nouălea considerent al Regulamentului nr. 856/84 reiese că stabilirea cantității naționale de referință pentru Republica Italiană se întemeiază pe criterii deosebit de favorabile. Astfel, anul 1983 a fost ales ca an de referință deoarece colectarea producției de lapte în acest stat în anul 1981 înregistrase valoarea cea mai scăzută din ultimii zece ani, randamentul mediu pe vacă a fost inferior mediei comunitare și creșterea aparentă a livrărilor între anii 1981 și 1983 corespundea, într-o măsură considerabilă, unei evoluții structurale constând într-o reducere a livrărilor directe compensate printr-o creștere a livrărilor către fabricile de produse lactate.

39 Prin urmare, trebuie înlăturată respectiva argumentație a reclamantelor din acțiunea principală privind alegerea anului 1983 ca an de referință.

40 Reclamantele din acțiunea principală susțin însă că, potrivit Hotărârii din 14 martie 2002, Italia/Consiliul (C-340/98, Rec., p. I-2663), caracterul deficitar al producției statului membru în cauză trebuie luat în considerare în cadrul politicii comune privind laptele la fel ca în cadrul politicii privind zahărul.

41 În această privință, trebuie arătat că respectivul criteriu figurează în mod expres în reglementarea comunitară privind regimul zahărului care era în discuție în cauza menționată. În schimb, dacă legiuitorul comunitar ar fi vrut să prevadă caracterul

deficitar al producției statului membru în cauză drept criteriu pertinent în scopul stabilirii „cantității naționale de referință” în sensul Regulamentului nr. 1788/2003, ar fi putut realiza cu ușurință acest lucru prin intermediul unei astfel de trimiteri în cuprinsul regulamentului menționat. Or, nu aceasta este situația, astfel încât argumentația respectivă trebuie înlăturată.

⁴² De asemenea, trebuie respinsă argumentația reclamantelor din acțiunea principală potrivit căreia acestea din urmă ar fi obligate să cofinanțeze excedente de care nu sunt responsabile. Astfel, potrivit considerentului (5) și articolului 4 din Regulamentul nr. 1788/2003, toți producătorii care contribuie la depășire sunt datori să plătească statului membru contribuția lor la prelevarea în cauză prin simplul fapt al depășirii cantității lor disponibile, astfel încât nu se pot stabili cu mai multă precizie producătorii sau statele membre responsabile de o eventuală supraproducție de lapte.

⁴³ Din tot ceea ce precedă rezultă că, în scopul stabilirii „cantității naționale de referință” în sensul Regulamentului nr. 1788/2003, caracterul deficitar al statului membru în cauză nu poate fi considerat unul dintre elementele pertinente.

— Cu privire la conformitatea Regulamentului nr. 1788/2003 cu obiectivele prevăzute la articolul 33 alineatul (1) CE

⁴⁴ De la bun început trebuie amintit că legiuitorul comunitar dispune, în domeniul politicii agricole comune, de o largă putere de apreciere, care corespunde responsabilităților politice pe care i le atribuie articolele 34 CE-37 CE (a se vedea Hotărârea din 17 ianuarie 2008, Viamex Agrar Handel și ZVK, C-37/06 și 58/06, Rep., p. I-69, punctul 34).

45 În ceea ce privește mai precis obiectivele politicii agricole comune prevăzute la articolul 33 CE, instituțiile comunitare trebuie să asigure concilierea permanentă pe care o pot necesita eventualele contradicții dintre aceste obiective privite în mod separat și, dacă este cazul, să dea unuia sau altuia dintre acestea, în mod temporar, prioritatea impusă de situația de fapt sau de circumstanțele economice în raport cu care acestea își adoptă deciziile (a se vedea în special Hotărârea din 19 martie 1992, Hierl, C-311/90, Rec., p. I-2061, punctul 13 și jurisprudența citată).

46 Trebuie arătat că, potrivit articolului 33 alineatul (1) CE, politica agricolă comună are ca obiective:

„[...]”

(a) creșterea productivității agriculturii prin promovarea progresului tehnic, prin asigurarea dezvoltării raționale a producției agricole, precum și prin utilizarea optimă a factorilor de producție și, în special, a forței de muncă;

(b) asigurarea în acest fel a unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, în special prin majorarea venitului individual al lucrătorilor din agricultură;

(c) stabilizarea piețelor;

(d) garantarea siguranței aprovizionărilor;

(e) asigurarea unor prețuri rezonabile de livrare către consumatori.”

47 Or, trebuie amintit că Regulamentul nr. 1788/2003 se înscrie în cadrul obiectivului de stabilizare a piețelor menționat în mod expres la articolul 33 alineatul (1) litera (c) CE (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Hierl, citată anterior, punctul 10).

48 Pe de o parte și astfel cum reiese de la punctul 4 din prezenta hotărâre, regulamentul menționat a prelungit aplicarea sistemului prelevării asupra cantităților de lapte livrate care depășesc o cantitate de referință stabilită pentru fiecare stat membru.

49 Pe de altă parte, potrivit considerentului (3) al Regulamentului nr. 1788/2003, obiectivul esențial al acestuia este reducerea dezechilibrului dintre cererea și oferta de lapte și de produse lactate, precum și a excedentelor structurale care rezultă din acesta și obținerea în acest fel a unui echilibru mai bun al pieței. În plus, potrivit considerentului (22) al acestui regulament, prelevarea prevăzută de acesta este destinată stabilizării piețelor agricole.

50 Pe de altă parte, trebuie arătat că urmărirea obiectivului menționat este limitată în timp și se aplică, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 4 din prezenta hotărâre, până la 31 martie 2015.

51 În aceste condiții, reiese că, acordând în mod temporar prioritate obiectivului „stabilizării piețelor” în sensul articolului 33 alineatul (1) CE, Consiliul nu și-a depășit, prin adoptarea Regulamentului nr. 1788/2003, „puterea de apreciere” în sensul jurisprudenței amintite la punctul 45 din prezenta hotărâre.

- 52 Pe de altă parte, trebuie amintit că stabilizarea pieței nu este singurul obiectiv urmărit de Regulamentul nr. 1788/2003. Astfel, trebuie arătat că din noțiunea „obiectiv esențial” la care face trimitere considerentul (3) al regulamentului menționat reiese deja în mod implicit că acesta nu urmărește un singur obiectiv.
- 53 În ceea ce privește, mai precis, obiectivele evidențiate de instanța de trimitere, precum și de reclamantele din acțiunea principală, dintr-o jurisprudență constantă reiese că sistemul de prelevare urmărește restabilirea echilibrului dintre cerere și ofertă pe piața laptelui, caracterizată prin excedente structurale, prin intermediul unei limitări a producției de lapte și se înscrie, așadar, în cadrul obiectivelor de dezvoltare rațională a producției de lapte, precum și, contribuind la o stabilizare a venitului populației agricole în cauză, în cel al menținerii unui nivel de trai echitabil pentru această populație (Hotărârea din 25 martie 2004, Azienda Agricola Ettore Ribaldi și alții, C-480/00-C-482/00, C-484/00, C-489/00-C-491/00 și C-497/00-C-499/00, Rec., p. I-2943, punctul 57 și jurisprudența citată).
- 54 În plus, astfel cum subliniază Comisia, în urma instituirii sistemului de prelevare, s-a observat în Italia o creștere importantă a randamentului anual pe vacă de lapte, precum și o depășire constantă a prețului mediu al laptelui.
- 55 Trebuie adăugat, astfel cum arată Comisia și Consiliul, că, pentru perioada cuprinsă între 1984/1985 și 2006/2007, suma cantităților naționale de referință pentru cele zece state membre a scăzut în total cu 2 %, în timp de cantitatea de referință a Republicii Italiene a crescut cu 6 % și a fost stabilită în anexa I la Regulamentul nr. 1788/2003 la 10 530 060 de tone.
- 56 În sfârșit, în conformitate cu articolul 1 alineatul (3) din regulamentul menționat, se prevede posibilitatea unor revizuri ale cantităților naționale de referință stabilite în anexa I la acest regulament în funcție de situația generală a pieței și de condițiile

specifice existente în unele state membre, astfel încât, potrivit ultimei modificări efectuate prin Regulamentul (CE) nr. 248/2008 al Consiliului din 17 martie 2008 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 în ceea ce privește cotele naționale de lapte (JO L 76, p. 6), cantitatea de referință a crescut în beneficiul tuturor statelor membre și, pentru Republica Italiană, a fost stabilită la 10 740 661,2 tone. Prin urmare, nu este exclus ca creșterea cantității de referință menționate să fi condus, conform articolului 6 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1788/2003, de asemenea la o creștere, în statul respectiv, a cantităților de referință individuale.

57 Având în vedere ansamblul considerațiilor de mai sus, trebuie să se răspundă la prima întrebare că faptul că Regulamentul nr. 1788/2003 nu ia în considerare, în cadrul stabilirii cantității naționale de referință, caracterul deficitar al statului membru în cauză nu poate afecta conformitatea acestui regulament cu obiectivele prevăzute în special la articolul 33 alineatul (1) literele (a) și (b) CE.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare

58 Prin intermediul acestor întrebări, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Regulamentul nr. 1788/2003 încalcă principiul nediscriminării prin aceea că nu ia în considerare, în cadrul stabilirii cantității naționale de referință, caracterul deficitar al statului membru în cauză.

Argumentele părților

59 Reclamantele din acțiunea principală susțin, în esență, că principiul nediscriminării are în vedere și interdicția de a trata în același fel situații diferite. În cauza principală, Regulamentul nr. 1788/2003 ar trata în mod identic situații care erau și care sunt și astăzi diferite, întrucât nu ar lua în considerare caracterul vădit deficitar al producției italiene, astfel încât acest regulament ar încălca principiul nediscriminării.

60 Acestea adaugă că inegalitatea de tratament menționată nu este justificată de motive obiective. Pe de o parte, referirea la solidaritatea dintre agricultori nu ar fi un motiv obiectiv care să justifice tratamentul identic al unor situații diferite. Pe de altă parte, nu ar fi corect să se afirme că toți producătorii europeni participă în mod egal la efortul de stabilizare a pieței, întrucât producătorii neexcedentari ar fi chemați să suporte sarcini care, parțial, nu le revin.

61 Consiliul susține că observațiile sale prezentate în legătură cu prima întrebare sunt valabile și pentru a doua și a treia întrebare.

62 Comisia arată, în esență, că, în cadrul unei piețe comune, obligația de a importa lapte nu poate reprezenta, în sine, expresia unei diferențe de tratament. Curtea ar fi apreciat deja că criteriul de stabilire a cantităților naționale de referință, la fel ca și reducerea acestora din urmă, nu poate da naștere unei discriminări în detrimentul unui stat membru pe motiv că acesta este deficitar.

- 63 Pe de altă parte, Republica Italiană ar fi beneficiat oricum de un tratament favorabil din partea Comunității în ceea ce privește stabilirea cantităților de referință, pentru a ține seama de situația sa specifică.
- 64 Comisia arată de asemenea că sistemul de stabilire a cantităților naționale de referință prevăzut de Regulamentul nr. 1788/2003 este conform principiului specializării regionale care impune ca producția să se poată realiza în locul cel mai adecvat din punct de vedere economic. Acest principiu se opune posibilității de a considera ca fiind pertinent caracterul deficitar al producției unui anumit bun în raport cu consumul într-un stat membru din punctul de vedere al excluderii oricărei „discriminări” în sensul articolului 34 alineatul (2) al doilea paragraf CE.
- 65 Prin urmare, potrivit Comisiei, Regulamentul nr. 1788/2003 nu ar fi nevalid în raport cu principiul nediscriminării.

Răspunsul Curții

- 66 Reclamantele din acțiunea principală susțin, în esență, că, din cauza caracterului deficitar al producției italiene de lapte, situația lor este diferită de cea a celorlalți producători de lapte, în special de cea a celor din statele membre excedentare. Acest tratament diferențiat îi afectează în special pe micii producători.
- 67 În această privință, trebuie amintit că, potrivit articolului 34 alineatul (2) al doilea paragraf CE, organizarea comună a piețelor agricole trebuie să excludă orice discriminare între producătorii sau consumatorii din Comunitate. Potrivit unei

jurisprudențe constante, principiul nediscriminării impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (Hotărârea din 23 octombrie 2007, Polonia/Consiliul, C-273/04, Rep., p. I-8925, punctul 86 și jurisprudența citată).

68 Acestea fiind precizate, este suficient să se arate, cu privire la argumentația menționată, că din cuprinsul punctelor 30-43 din prezenta hotărâre reiese că, în scopul stabilirii cantității naționale de referință, caracterul deficitar al unui stat membru este total lipsit de relevanță, astfel încât reclamantele din acțiunea principală nu ar putea susține că, pentru respectivul motiv invocat, se află într-o situație diferită de cea a producătorilor de lapte din alte state membre.

69 Or, chiar presupunând că Regulamentul nr. 1788/2003, care se aplică fără distincție tuturor titularilor de cantități de referință, i-ar afecta în realitate pe micii producători mai mult decât pe cei mari, se impune constatarea că faptul că o măsură adoptată în cadrul unei organizări comune a pieței ar putea avea repercusiuni diferite pentru anumiți producători, în funcție de natura specifică a producției lor, nu constituie o discriminare, din moment ce această măsură se întemeiază pe criterii obiective, adaptate nevoilor funcționării globale a organizării comune a pieței. Aceasta este situația sistemului cotelor de lapte și al prelevării, care este organizat astfel încât cantitățile individuale de referință sunt stabilite la un astfel de nivel încât totalul acestora nu depășește cantitatea globală garantată a fiecărui stat membru (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Hierl, citată anterior, punctul 19 și jurisprudența citată).

70 Rezultă că, în lipsa existenței unei situații diferențiate, trebuie să se răspundă la a doua și la a treia întrebare că examinarea Regulamentului nr. 1788/2003 în raport cu principiul nediscriminării nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea acestui regulament.

Cu privire la a patra întrebare

- 71 Prin intermediul acestei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Regulamentul nr. 1788/2003 încalcă principiul proporționalității prin aceea că aplicarea uniformă a prelevării ar depăși obiectivul unei organizări comune a pieței, impunând o productivitate redusă și venituri modeste în ceea ce privește media agricultorilor italieni.

Argumentele părților

- 72 În opinia reclamantelor din acțiunea principală, sistemul cotelor de lapte în Italia cauzează prejudicii foarte grave în special micilor producători, întrucât împiedică dezvoltarea acestora din urmă. Astfel, numai o adaptare structurală a întreprinderilor le-ar permite acestora să supraviețuiască pe piață, adaptare care ar presupune creșterea producției, care, în schimb, ar fi interzisă din cauza sistemului de cote.
- 73 În plus, acest sistem nu ar fi nicidecum apt să realizeze obiectivele politicii agricole. Singurul obiectiv pe care acesta l-ar urmări, în detrimentul celorlalte obiective, ar fi cel al stabilizării piețelor. Prin urmare, sistemul cotelor ar încălca principiile comunitare ale caracterului rezonabil și proporționalității.
- 74 Consiliul susține că legiuitorul comunitar dispune de o largă putere de apreciere, în special în ceea ce privește opțiunile legislative necesare pentru a pune în aplicare politica agricolă comună. În plus, numai caracterul vădit inadecvat al unei măsuri

adoptate în acest domeniu în raport cu obiectivul pe care instituția competentă urmărește să îl atingă poate afecta legalitatea unei astfel de măsuri, ceea ce nu ar fi cazul în ceea ce privește Regulamentul nr. 1788/2003.

- 75 Comisia susține că decizia de trimitere nu conține elemente apte să demonstreze caracterul vădit inadecvat al Regulamentului nr. 1788/2003. În opinia sa, sistemul cotelor și al prelevării, pe de o parte, a stabilizat piața și s-a dovedit eficient în a oferi o soluție problemei supraproduției și, pe de altă parte, este compatibil cu alte obiective ale politicii agricole comune.

Răspunsul Curții

- 76 Întrucât Regulamentul nr. 1788/2003 face parte integrantă din politica agricolă comună, trebuie amintit că, în acest domeniu, Consiliul dispune de o putere discreționară, iar controlul jurisdicțional al acestei puteri se limitează la verificarea caracterului vădit inadecvat al unei măsuri adoptate în acest domeniu în raport cu obiectivul pe care instituția competentă urmărește să îl atingă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 martie 2006, *Emsland-Stärke*, C-94/05, Rec., p. I-2619, punctul 54 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 5 martie 2009, *Franța/Consiliul*, C-479/07, punctul 63 și jurisprudența citată).

- 77 Din cuprinsul punctelor 47-49 din prezenta hotărâre reiese că stabilizarea pieței laptelui constituie obiectivul esențial al Regulamentului nr. 1788/2003, care se înscrie în scopul stabilizării piețelor menționat în mod expres la articolul 33 alineatul (1) litera (c) CE. În plus, potrivit punctelor 4 și 50 din prezenta hotărâre, urmărirea obiectivului menționat este limitată în timp.

- 78 În special din cuprinsul punctului 49 din prezenta hotărâre rezultă că adoptarea Regulamentului nr. 1788/2003 a fost necesară în scopul reducerii dezechilibrului dintre cererea și oferta de lapte și de produse lactate, precum și a excedentelor structurale rezultate din acesta, în vederea obținerii unui mai bun echilibru al pieței.
- 79 Pe de altă parte, astfel cum observă avocatul general la punctele 9 și 67 din concluziile prezentate, legiuitorul comunitar a prevăzut ca alternativă la sistemul prelevării scăderea prețului de susținere care ar fi avut consecințe mai nefavorabile asupra venitului producătorilor de lapte decât introducerea sistemului prelevării.
- 80 În plus, s-a arătat la punctele 30-43 din prezenta hotărâre că, în scopul stabilirii cantității naționale de referință, caracterul deficitar al statului membru în cauză este lipsit de relevanță.
- 81 Or, potrivit punctului 57 din prezenta hotărâre, Regulamentul nr. 1788/2003 este conform și obiectivelor prevăzute la articolul 33 alineatul (1) literele (a) și (b) CE.
- 82 Prin urmare, Regulamentul nr. 1788/2003 nu este vădit inadecvat pentru urmărirea obiectivului stabilizării piețelor.

83 Având în vedere tot ceea ce precedă, se impune concluzia că examinarea Regulamentului nr. 1788/2003 în raport cu principiul proporționalității nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea acestui regulament.

Cu privire la cheltuielile de judecată

84 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

- 1) **Faptul că Regulamentul (CE) nr. 1788/2003 al Consiliului din 29 septembrie 2003 de stabilire a unei prelevări în sectorul laptelui și al produselor lactate nu ia în considerare, în cadrul stabilirii cantității naționale de referință, caracterul deficitar al statului membru în cauză nu poate afecta conformitatea acestui regulament cu obiectivele prevăzute în special la articolul 33 alineatul (1) literele (a) și (b) CE.**

- 2) **Examinarea Regulamentului nr. 1788/2003 în raport cu principiul nediscriminării nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea acestui regulament.**

- 3) Examinarea Regulamentului nr. 1788/2003 în raport cu principiul proporționalității nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea acestui regulament.**

Semnături